

5. Brezalkoholne pijače iz umetnih esenc naj se obremene s primerno visokimi državnimi, banovinskimi in občinskimi trošarinami najmanj v oni meri, kakor veljajo za vino.

6. Zaradi omiljenja krize v vinogradništvu je nujno potrebno, da se ukinejo vse carine za uvoz vinogradniških potrebščin, v kolikor pridejo v poštev za obdelavo vinogradov, izdelavo in nego vina.

7. Trgovinska politika naj upošteva važnost izvoza vina. Zato naj se v celoti odpravi dosedanj sistem trgovinskih pogojev na obnovi klavzule o največjih ugodnostih in izvede sistem preferenčnih carin s primernim kontingentiranjem izvoza našega vina.

8. Za uvoz prazne vinske posode (sodov) iz inozemstva naj se dovoli kreditiranje carine.

9. Glede na nerentabilnost vinogradništva naj se nanovo odmeri katastralni čisti donos, ki služi za odmero davkov.

10. Protialkoholna propaganda v državi naj se zavrne v primerne meje, da ne bo nasprotovala interesom vinogradništva, ki vsekakor predstavlja eno najvažnejših panog našega narodnega gospodarstva. Protialkoholni pokret naj propagira treznost in zmernost pri uživanju vina, nikakor pa naj ne bo proti vsakemu uživanju vina.

11. Pristojbine za merjenje posode naj se znižajo.

12. Za prevoz praznih sodov naj se dovoli na vseh državnih železnicah 50 odstotni popust.

13. Osnova za plačevanje skupnega davka na poslovni promet naj se določi na podlagi 2 Din za liter.

15. Za potrebe vojske in mornarice naj se dobavlja samo domač vinski kis.

*

J. V.

Pokončavanje sadnih škodljivcev v jeseni.

Zahteva po lepem in dobro razvitem sadju je postala danes merodajen faktor v razvoju sadne trgovine. Ne količina, ampak kakovost sadja, je danes odločujoča, ako želimo naše sadje spraviti v denar po ugodnejših cenah doma in na inozemskih tržiščih. Izredna konjunktura, ki smo jo imeli lansko leto z ožirrom na to, da je bilo povpraševanje večje od ponudbe, nas ne bi smela

zavesti k mnenju, da bode vedno tako, tudi ni toliko merodajna samo splošna gospodarska kriza, ki objema ves svet, da je letos izredno težko plasirati sadje po količkah ugodnejših cenah, kot pa vedno večja zahteva po dobro sortiranem in kakovostnem sadju.

Sadje danes ni več luksuz, sadje je postalo danes ljudska hrana, katerega zavzemanje se s strani zdravniških krogov vsled visoke vsebine življenja važnih vitaminov izredno priporoča. Dobro sortirano in zdravo sadje pa zahteva s strani sadjarja, da posveča sadnemu drevju čim več pazljivosti in nege.

Skrbno negovano sadno drevje ter neizprosni boj proti vedno hujše nastopajočim škodljivcem našega sadnega drevja, so temelji, ako nam leži na srcu razvoj sadne trgovine ter s tem zvezano povečanje našega narodnega premoženja.

Kako pa dobimo zdravo, lepo in dobro sadje? Samó takrat, ako bodemo negovali drevje ter ga očuvali od nevarnih zajedavcev, ki ga v rasti zadržujejo ter mu jemljejo redilne snovi, napadajo one življenjske organe, ki so za razvoj sadnega drevja neobhodno potrebni.

Drevo sliči v marsičem človeku. Zamenarjenost, nečistoča so legla raznim boleznim, opešanje moči in hiranje posledica takega stanja. Tudi drevo, ki ga pustimo brez nege, bode hiraló, zajedalci pa bodo opravili svoje delo. Ako napadajo listje, ki tvori pljuča drevja, razni škodljivci in zajedalci, potem bode prav kmalu usoda sadnega drevja zpečatena, o rodnosti pa seveda sploh ne more biti govora.

Boj proti škodljivcem in zajedalcem ter raznim boleznim nam bode obvaroval naše sadno drevje ter povrnil stotero vložení trud in delo.

Od škodljivcev sadnega drevja hočemo omeniti predvsem najnevarnejšega, to je zimskega pedica (zmrzlikarja), ki se bode pojavljal na jesen, in sicer v času, ko nastopajo prvi mrazovi. Oktobra meseca, tudi novembra in decem-

bra, slednje posebno, ako pozno nastopajo mrazovi, se pojavlja nežen metulček samec ter brezkrilna samica z močno razvitimi tremi pari nog. Ta prileze iz zemlje in hiti po deblu v vrhe, da tamkaj poleže jajčeca. Glavno paznjo je treba torej posvetiti samici zimskega pedica. Najuspešnejše sredstvo je in ostane proti samici zimskega pedica lepljiva past. V novejšem času se dobijo že izgotovljeni lepljivi drevesni pasovi Rekord, katere opašemo od oktobra meseca naprej v višini od 1 in pol metra tako, da zabranijo prehod samici zimskega pedica na drevo. Na pasu sigurno polovimo samice tega nevarnega škodljivca in preprečimo razmnoževanje zaroda za prihodnje leto.

(Nadaljevanje sledi.)

*

Kako vkuhavamo sadje?

Vsaka gospodinja, ki hoče vkuhavati, mora predvsem vedeti, zakaj se vkuhava. Boste rekly, ne zato, da imamo kompot itd. Odgovoriti vam moramo, da se sadje vkuhava predvsem zato, ker se mora vkuhavati, ako ga sploh hočemo do gotove dobe ohraniti vžitnega. Razpad sadja povzroči glivice. Kdor zna torej odstraniti glivice, ta bo sadje ohranil. Kolikor bolj popolno se mu to posreči, temboljše bo sadje ohranil.

Najbolje sredstvo uničiti škodljive glivice je, da se sadje vkuha. Vročina glivice uniči in ako se pri tem posoda še dobro zapre, ne morejo nove glivice iz zraka do sadja. Zato se poslužujemo pri vkuhavanju sadja razgrevanja in neprodirnega zapiranja posode.

Sadje razgrejemo na ta način, da ga vložimo v steklenice ali vrče, zalijemo s sladkorno razstopino in segreje-

Fr. Ks. Meško:

Njiva.

6

Bal se je družbe takih pivcev, a popival je vendarle. Iskal je družbe takih, o katerih je vedel, da mu ničesar ne očitajo. Tem je celo plačeval.

In domov si je prinašal žganja in pil doma, kadar mu je bilo hudo pri srcu. A rajši je pil v krčmi.

Nekega večera sredi zime se je vračal pijan. Kako je prišel na hrib, sam ni vedel. Šele ob njivi se je zavedel.

Pa ga je nenadoma, ko je zagledal njivo, pograbil tak srd nanjo, da mu je v glavi od sovraštva zašumelo in ga zbolelo. Začutil je, kako mu je od samega sovraštva in srda postalo po vsem telesu vroče.

Zdivjal je naravnost na njivo, kar po trdem celcu. Z vso močjo je stopal, cepetal, lomil z okovanimi čevlji zmrazilo skorjo na vrhu, da bi dosegel z nogami zemljo, obsovaženo njivo, ter bi jo pohodil, ranil, zadal ji čim najhujše bolečine.

A ko je tako teptal po snegu, mu je nenadoma noge izpodneslo. — Padel je na kolena. Škornji so mu obtičali globoko v snegu — zazdelo se mu je, da ga nevidne roke drže zanje, krepko in trdno,

kakor bi jih nikoli več izpustiti ne marale. A se ni prestrašil, niti mnogo se brigal ne za to. Nagnil se je dol k snegu in pričel trdo odejo z rokami lomiti, da mu je rezala skozi kožo in se mu je pocedila kri. A tudi to ga ni oplašilo. Kakor blazen je grabil sneg, ga metal stran, grebel globlje in globlje. Samo da pride do njive, da jo pograbi in zadavi kakor živo bitje, na vsem svetu najhujše sovraženó! Hropel je, pot mu je curkoma lil po licih. Spodnja obleka mu je že kar na telesu lepela, vsa prepotena. Hlače na kolnih so mu bile mokre od snega, ki se mu je pod kolena taja. A se za vse to ni zmenil.

Ko je po dolgem napornem delu prikopal do zemlje, je začutil, kako je njiva vsa mirna, trda in hladna, še vedno molčeča v svojem zaničljivem ponosu. Povsem pobesnel je, ko jo je začutil tako brezbrizno in pokojno. Kakor bi najhitreje mlatil, jo je začel s pestmi tepsti. Niti zavedel se ni v pijanosti in besnosti, da udarja le po ledu in snegu, ki mu je pod rokami sproti polzel nazaj na njivo, kakor bi jo hotel braniti in bi voljno sprejemal on nji namenjene udarce.

Ves je ležal v razrahljanem, razgrebenem snegu. Globlje in globlje se je pogrezal vanj. A je še udarjal, tepel, tepel...

Od pijače, telesnega napora in duševnega razburjenja se ga je polasčala omamna slabost. Niti

Letovišar (na Bledu): »V tem vašem čolnu, ki pušča vodo, se nič kaj varnega ne počutim.« Čolnar: »Le brez vse skrbi. Če se kaj hudega pripeti ... na mojo odgovornost!«

Zagovoril se je. Prijatelj A je dražil in begal svojega prijatelja B, kolikor je mogel. B: »Beži no, beži, kaj se boš delal iz mene norca?« A: »Ojej, koliko norcev pa se da napraviti iz tebe?« Prijatelj B (v naglici nepremišljeno): Več že, kakor iz tebe!«

Botra je treba častiti. Grdo je lilo z neba onega dne, ko so imeli pri mesarju Naceku rojstvo. Ker ni imel Nacek dežnika, pa tudi ne časa, ker je bil mesar

mo vse skupaj v topli, celo vreli vodi. Razgrevanje traja pri različnem sadju različno. Tako: slive, marelice in češnje 20—30 minut, črešnje, breskve, marelice 10—15 minut, hruške obarjene 15—20 minut, neobarjene 20 do 30 minut.

Steklenice je treba pred razgrevanjem zapreti. Da steklenica pri razgrevanju ne poči, ne sme stati na dnu železnega lonca, ampak je treba dati v lonec podložek, lesen ali žičnast. Vodo nalijmo v lonec šele potem, ko steklenice v njem že stojijo, in sicer toliko, da jim sega do vratu. Vreti naj se voda ne pusti, pač pa se sproti toliko hladne prilije, da ne more zavreti. Vrelo voda preveč sadje skrči in so potem posode preveč prazne videti. Ako se ti to zgodi, tedaj zlij in spravi skupaj sadje iz dveh posod in zapri znova ter daj še za par minut nazaj v toplo vodo.

Ko je razgrevanje končano, se lonec odstavi in se zloži steklenice, ki ostanejo na suhi mizi tako dolgo, da se popolnoma shladijo. Treba je takoj pregledati, če pokrovi dobro držijo, sicer jih je treba znova zavezati in vsaj za nekaj minut steklenice zopet razgrevati. Predno shraniš steklenice, jih zopet preglej in če opaziš, da ni kaj v redu, takoj zopet pokrov izmenjaj in pregrej.

Je pa seveda to vkuhavanje sadja drago, ker je sladkor drag. Je še drug način vkuhavanja sadja, ki je pri nas malo znan, a zaradi nizke cene je zelo praktičen: vkuhavanje sadja v oslajenem kislu. V litru dobrega vinskega kisa razstopimo pol kg sladkorja, dodamo nekaj nageljnovih žbic in cimetine skorje. Med kuhanjem odstranjujmo pene, ko dobro prevre, pa odstranimo tudi žbice in cimeto skorjo. V to tekočino denimo sedaj sadje in ga kuhajmo tako dolgo, da bo primerno mehko. Češnje je treba na več mestih prebosti do koščice, da se bolj preprijijo s tekočino. Ko je sadje primerno ku-

hano, ga denimo hladiti s tem, da ga vzamemo ven in vložimo v navadne konzervne posode. Oslajeni kis še malo prekuhajmo, nato ga vlijmo zopet na vloženo sadje. Steklenice, v katere se sedaj ta topla tekočina vlije, morajo biti segrete, da ne popokajo. Vkuhavanje je končano.

Shramba za sadne konzerve mora biti zračna, hladna in suha. Ako je prostor temen, ohrani sadje tudi svojo naravno barvo. Čim manj pa pozneje steklenice prestavljamo, tem bolje se bo sadje ohranilo.

Kako uperabiš krompir namesto mila, žajfe. Skuhaj krompir napol, da v roki ne razpade. S tem krompirjem drgni potem perilo, ki ti ga bolje belo napravi kakor milo. Krompir tudi ne razjeda barve, zato ga je tudi bolje uporabiti pri perilu, ki je barvano. Nadaljnje postopanje je, kakor če si z milom našajfala.

Zeljnate glave ohraniš do spomladi, ako jih položiš na rušo tako, da je stor zgoraj in se druga druge ne dotikajo.

*

Cene in sejnska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto 19. septembra so pripeljali špeharji 59 komadov svinj. Svinjsko meso je bilo po 13—14, špeh po 13—16 Din. Kmetje so pripeljali 28 voz krompirja po 1,50—2, 5 voz čebule po 3 do 5 (česenj 14) Din, 7 voz zelja po 1,50—3 (kumarce 0,50—1) Din. Osem voz sena po 80—90, otava 65—75, slama 60—70 Din. Kokoši 25—35, piščanci 20—50, raca 18—25, gos 35—50, puran 35—60, domači zajec 6—30 Din. Kislo zelje 4, repa 2 Din, gobe 1—2, grozdje 3—5, hruške 4—5, slive 2—3. Din. Mleko 2—3, smetana 12 do 14, sirovo maslo 28—32 Din. Jajce 1—1,25, med 12—20 Din.

Mariborsko sejnsko poročilo. Na svinjski sejem dne 18. septembra je bilo pripeljanih 397 svinj. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari, komad 40—80, 7—9 tednov 90—100, 3—4 mesece 150—200, 5—7 mese-

cev 300—400, 8—10 mesecev 450—500, 1 leto 550—750 Din. Kg žive teže 7—8, 1 kg mrtve teže 9—11 Din. Prodanih je bilo 164 svinj.

*

Policijski stotnik.

V Rimu se bo bavilo prihodnje dni sodišče s pravdo, ki vzbuja svetovno pozornost. Dejanski stan je sledeči:

Lepega dne sta se pojavila pred veliko trgovino z dragulji v Rimu krog poldne policijski stotnik in stražnik, oba v čednih uniformah. Pokazala sta lastniku trgovine črno na belem, da imata pravico: napraviti hišno preiskavo in povelje njega samega izročiti sodišču. Oba dokumenta sta bila opremljena s štampiljko državnega pravdnika.

Pojasnjevala sta še prestrašenemu draguljarju, da mu bosta prebrskala trgovino radi prikrivanja. Osumljen je, da je v zvezi z mednarodnimi tatovi dragocenosti, kojih plen se prikriva baš pod njegovo streho in nato prodaja naprej.

Zamanj je povdarjal draguljar svojo nedolžnost. Z opazko, da je zadeva sodišča presoja o njegovi krivdi ali nedolžnosti, je policijski stotnik zaplenil vse dragulje, nato je odprl še blagajno ter jo izpraznil. Zaplomba je bila z vso natančnostjo prenešana iz trgovine v zunaj pripravljeni avtomobil. Aretirani trgovcec je moral sesti v avto med oba policista, voz se je ustavil pred jetnišnico, kjer so draguljarja prevzeli brez vsega v preiskovalni zapor, ker je bilo tako zaukazano v zapornem povelju.

Trgovcec je predsedel v preiskavi 4 dni. Ko ga le ni maral nikdo zaslišati, je prosil, naj ga peljejo pred ravnatelja jetnišnice, kjer se je pritožil. Pritožba je bila predložena državnemu pravdniku, kojega podpis je bil zabeležen na zapornem povelju. Državni pravdnik je seve izjavil, da mu ni o zadevi ničesar znanega, da ni videl nikdar za-

in baš delal klobase, je stopil kar k sosedu, da ga naprosi za botra otroku. Sosed sicer ni bil zelo obratn v va-si in so ljudje govorili to in ono. A kaj češ — lilo je in klobasam se je mudilo, drugič bo pa že bolje. Sosed in njegova žena sta bila botra. Čez par dni ta prišla v ves s štruco in kokošjo, da vidi-ta, kako se godi otroku. Nacek je prosil so-se-a, naj mu ne zame-ri, da ga je nadlegoval za botra. In mu je v gostobesednosti ušlo, da je dejal: »Veste, li-lo je tisti dan, lilo. Če ne bi bilo, bi si bil za botra zbral že boljše-ga.« Žena je ležala v postelji, vendar je ta-koj zapazila možovo

izkopati se ni več mogel iz snega, ne se dvigniti, tako utrujenega, tako vsega pobitega in raztepenega se je čutil.

»Premagala me je. Umori me!« mu je blisknilo skozi misli.

»Pomagajte, pomagajte! Umori me!« je zaklical s plašnim, obupanim glasom.

Mariji Korenki je tisti dan telica storila. Preden je zvečer legla, je še šla v hlev pogledat bolno mater in malega telička. Ko se je vračala z leščerbo v hišo, je zaslišala sem z njive polglasne, slabotne klice: »Pomagajte! Pomagajte!«

Postala je, prislunhila pozorneje. Morda se moti? Ne! Razločno sliši klice, v odmorih, pojemaajoče, kakor bi prosil pomoči in usmiljenja že umirajoč.

Naglo je stopila v hišo, ogrnila veliko ruto in se brzo napotila na njivo. Sneg je bil tako zmrzel, da jo je držal.

Kako se je zavzela, ko je našla v snegu soseda Matijo. Na trebuhu ležeč v snegu je le še slabotno, kakor bi že napol dremal, zdihoval in prosil: »Pomagajte! Pomagajte!«

»Vstani, Matija!«

»Pomagajte! Umori me!«

Marija je postavila leščerbo na sneg in prijela soseda, da bi mu pomogla vstati.

A toliko, da ga je za spoznanje dvignila, je pal kakor nem kamen nazaj v sneg.

»Opri se malo z rokami, Matija. Poklekni, pa te morda spravim pokonci.«

»Pomagajte! Umori me!«

Marija se ga je spet lotila, tresla ga, da bi ga osvežila in zdramila, vzdigovala ga.

»Drži me! Umoriti me hoče!« je ječal venomer. Marije pa ni spoznal, niti je ni čutil.

Tako je spoznala, da je ves trud zastonj.

»Ne bo druge pomoči, po sestro Lucijo stopim.« Z Lucijo sta ga z velikim trudom spravili domov.

VIII.

Ko se je Matija drugo jutro prebudil in se je deloma sam domislil dogodkov pretekle noči, deloma jih je od sestre izvedel, se je še bolj prestrašil: »Pa me sovraži tako silno, da mi po življenju streže?«

Nekaj dni je ležal. V tem času se mu je spet in spet vsiljevala misel: »Kaj, če bi jo Korenki vrnil? Saj me je ta rešila, sicer bi me bila njiva umorila.«

A ga je takoj oplašil škodoželjen glas: »Le vrnil Pa pojdeš v ječo — krivoprisežnik!«

Dal se je res zbegati in je ni vrnil.

Od tedaj se je njive resnično bal. Skrbno se je je ogibal. Le kadar mu je iz nianosti zrasel pogum,

pornega povelja in ga seve tudi ni mogel podpisati. Takoj je bilo jasno, da so uprizorili celo zadevo prav pretkani lopovi.

Pri aretaciji trgovca so pozdravljali nekateri poklicni stražniki stotnika in spremljevalca in odganjali od njunega avtomobila radovedne se zbirajoče množice. Pokorno so tudi salutirali, ko se je odpeljal avtomobil z jetnikom.

Najbolj čudno ter neverjetno je še to, da je poročalo časopisje v dneh, ko je sedel draguljar v preiskavi, na dolgo in široko o aretaciji enega najbolj uglednih trgovcev in da je državni pravdnik čital vse te objave in se mu ni rodil sum, da gre za lopovsko potegavščino. Draguljarja so izpustili seve takoj. Ker sta pa oba lažipolicista ob priliki aretacije vzela seboj ključke od trgovine, je moral še po ključavničarja. Ko je ta nasilnim potom odprl vrata, je zapazil, da sta mu izpraznila lopova v njegovi odsotnosti do dna trgovino. Ostala sta samo še oprema ter prazna blagajna. Plen vlomilcev znaša 2 milijona lir.

Prava policija je slednjič le izsledila oba prava krivca.

*

PETINDVAJSETLETNICA

KRŠČANSKE PROSVETE NA ZGOR. PONIKVI.

Župnija Zgornja Ponikva leži v hribih nad Spodnjo savinjsko dolino. Tej vzvišeni legi kraja je tudi primerno mišljenje prebivalcev, vznošito mišljenje s kvišku kipečim teženjem in stremljenjem. Iz tega dušnega razpoloženja ljudstva se je pred 25 leti porodilo katoliško izobraževalno društvo »Slošček«. V nedeljo, 20. septembra, je slovesno praznovalo svoj 25 letni jubilej. Praznovala ga je vsa župnija brez izjeme. Starejši so tekmovali z mladino, da bi slavje bilo čim lepše. Prišli so tudi zastopniki in zastopnice krščanskih organi-

zacij iz sosednih župnij. Odposlanci fantovskega krožka iz Šoštanja so se pripeljali na okrašenem vozu. Predno se je začel vršiti spored proslave, so se opravile molitve pri spominski plošči v svetovni vojni padlih vojakov, po večini članov prosvetnega društva.

Ob 9. uri je stopil na prižnico predsednik Prosvetne zveze dr. Hohnjec, ki je s poljudnimi in vznesenimi besedami orisal Sloščekove ideje o krščanski-narodni prosveti in mladinski vzgoji. Po Sloščeku je ponkovsko društvo imenovano, iz Sloščekovih idej je vzniklo, po njegovih načelih je delovalo ves čas svojega obstoja. Zato je bil božji blagoslov z njegovim delom. Po sv. maši, ki jo je daroval domači g. župnik Gorišek, je bilo zborovanje pod predsedstvom vrlega društvenega predsednika Razdevška v župnijski učilnici, kjer so imeli prisrčne pozdravne govore dr. Hohnjec kot predsednik Prosvetne zveze, odposlanci prosvetnega okrožja iz Celja: profesor dr. Ganter, dr. Ogrizec in učiteljica gospodična Jurjevič, kot zastopnik prosvetnega društva in fantovskega krožka iz Šoštanja pa Josip Koren. Popoldne po večernicah se je spored nadaljeval. Pod spretnim vodstvom poštvalno delujočega g. šolskega upravitelja Josipa Križmana je dobro izvežbani domači pevski zbor prav lepo zapel nekaj pevskih točk. G. župnik iz Št. Ilje pri Velenju Fr. Schreiner, ki je pred 25 leti govoril kot dobrski kaplan na ustanovnem shodu društva, je z izrazitimi besedami pokazal na sličnost in razliko prejšnje in sedanje dobe ter ožigal nekatere nedostatke sedanje človeške družbe. Domači g. župnik Gorišek, ki je vedno bil gonilna sila društva in njegovega delovanja ter mu je tudi dal na razpolago župnijsko uto za njegove prireditve, je nazorno orisal zgodovino društva in načel, kako je društvo ves čas svojega obstoja skušalo uresničiti svoj plemeniti namen. Koncem je gledališka družina prosvetnega društva iz Celja prav dobro vprizorila burko v enem dejanju »Če sta dva«. Celodnevno proslavo je spremljala s svojimi strokovno popolnimi proizvajalnimi polnoštevilna rudarska godba iz Velenja. Bila je to proslava, ki bo domačinom ostala v prijetnem spominu. Kot njen trajen uspeh naj ostane pobuda, da bo društvo tudi vnaprej delovalo po istih načelih za iste vzvišene cilje.

Črešnjevec pri Slovenski Bistrici. Tukajšnje Prosvetno društvo naznanja, da se žrebanje društvene loterije vrši v nedeljo, dne 27. septembra ob 3. uri

popoldne. Prosimo vse lastnike naših srečk, da nam jih plačajo ali pa vrnejo. Vse sosede pa vabimo za ta dan na naš Črešnjevec. Se priporoča loterijski odbor.

*

Lov največjih opic za živalske vrtove.

V Evropi najbolj znameniti cirkus je Hagenbeckov, ki ima v Berlinu svoj lastni vrt za vzrejo ter vzgojo divjih živali. Hagenbeckovi lovci so razkropljeni po divjinah celega sveta, odkoder pošiljajo domov v Berlin nalovljene zverine in od tukaj romajo izredne in redke živali v živalske vrte drugih držav. V naslednjem hočemo podati opis Hagenbeckovega lovca, v katerem popisuje lov na za gorilo največjo in najbolj nevarno opico, ki se imenuje orang-utan.

Največ orang-utanov se še skriva po džunglah velikega otoka Sumatra v ogromni otočji skupini pod Indijo. Redkost je, da bi se kedo lahko polastil orang-utanove družine žive. Lovci navadno ustrelijo orang-utanovo samico, in mladič ostane pri mrtvi materi, dokler se njeno truplo popolnoma ne ohladi. Mladiča ujamejo z lahkoto v kletko in ga odredijo.

Kako je bila zajeta cela družina?

Hagenbeckov lovec pripoveduje, kako so izsledili domačini slučajno bolj blizu kraja pragozda na Sumatri celo orang-utan družino: orjaškega samca in samico z dojenčkom. Pod vodstvom evropskega lovca je pričel pogon na opice. Domačini so obkolili oni del gozda, kjer je prebivala opičja družina in so jo pričeli plašiti s kričanjem in s strelji v zrak. Samec je pričel z umikom, za njim mati z mladičem na prsih s skoki z enega drevesa na drugega. To preganjanje po drevesih je trpelo cel dan, dokler se niso umaknile opice proti večeru že čisto ob rob pragozda.

je šel domov mimo nje. In ji je grozil s pestmi, jo na glas zasramoval in preklinjal.

A njiva je prezirljivo molčala.

Vendar se ga je še enkrat lotila. Ali ga je morda nebo še enkrat opomnilo?

Zadnjo nedeljo v juniju — skoro leto dni je že prešlo od njegovega zločina, od krive prisege — se je vračal pozno ponoči od fare.

Ze ko je gostilno zapustil, se je v daljavi bliskalo, zamolklo grmelo. Ko je šel po dolini, je v gozdovih ob straneh doline strahotno šumelo, kakor bi velikanske zveri po lesovju sem in tja lomastile. V daljavi — a bliže in bliže — je s strahovito naglico po temni, neskončni tabli nebeški pisal prst božji. Kar je pisal, je moralo biti strašno. Zakaj tabla je drhtela, strahotno bobnela pod temi gorečimi, z nebeško naglico pisanimi skrivnostmi.

»Ali piše moje grehe?« je šinilo Matiji skozi glavo, ko je spet zažarelo, da so ga oči zbolele in jih je naglo zaprl, in se je ob strašnem gromu zemlja pod njim stresla.

Hotel je moliti.

»A saj meni tako ne pomaga,« si je dejal obupan.

Tudi ni imel rožnega venca pri sebi. Pač pa je imel v žepu steklenico žganja. Segel je ponjo in pil v dolgih požirkih, da bi se okrepcal in si za nadaljino pot poguma napil

»Ko bi bil že na hribu, bliže domu!«

A čim više je prihajal na hrib, tem težje je stopal. Zakaj na hribu je divjal vihar s še hujšo močjo. Malo da ga ni prevržel in ga zakotalil nazaj dol po cesti.

In čim bolj se je bližal njivi, tem težje in tesneje mu je bilo pri srcu. In tem strahotneje. Zakaj tu je grom bobnel, kakor bi se hrib rušil, po srdito švigajočih ognjenih strelah na nešteto koscev in drobcev razklan in zdrobljen.

Preril se je skozi valoveče reke vetra gor do njive. Kar ga je nenadoma zagrabil strašen vrtinec in ga treščil noter na njivo, v zorečo jarico. — Veldin, vinski brat, se ga je bil usmilil in mu je spomladi njivo zoral. Rž je šumela, kakor bi se podila po nji cela vrsta duhov. Klasje, debelo latovje, ker letina je kazala dobro, je udarjalo po njem, po licu mu, po očeh, vratu, rokah. Ob enem se je vsula toča. Padala mu je na golo glavo — klobuk mu je bil veter zbil z glave in mu ga je odnesel kdo ve kam — kakor bi ga nevidne, trde roke z neskončno naglico neusmiljeno teple.

Vmes je od vseh strani srdito kričalo vanj. Od desne: »Hoho, ali je nisi ukral?« Od leve: »Hoho, kako si jo prigrjolufal?« Od zgoraj: »Hoho, pa nisi krivo prisegel?« Za njim: »Pa si se še hudoval na patra v mestu, ker ti odveže ni dal! Še z Bogom si

nerodnost in ji je bilo neprijetno. Poskusila je popraviti nerodnost in moža pokarala: »Glej, kakšen si, da kaj takega poveš našemu boterčku v zob! Če bi bil boterček količkaj pošten človek, pa bi ti lahko zamerilo!«

Cigani jedo kolač.

Otroci ciganski so skakali okoli matere ciganke in vriščali: »Lačni smo, lačni, lačni!« Ciganka jih je tolažila: »Joj, deca, potrpite, tata bo hud! Vsi dobite! Če bi sedajle imela le pol toliko masla, kakor nimamo moke, pa bi si v vasi izposodila posodo in bi vam spekla masten kolač.« — »Kolač, kolač!« so zavriskali otroci. Cigan-

Od pragozda naprej se je razprostirala z visoko travo porastena džungla, po kateri so rasle le posamezne palme. Še isti večer so pregnali že utrujene opice v vrhe samotno stoječe visoke palme in jo zastražili z ognji krog in krog. V noči so napravili dve močni kletki iz bambusovih kolov. Zjutraj na vse zgodaj so začeli med krikom podirati palmo. Eni so podsekovali drevo, drugi so bili pripravljeni s kletkami in tretji so bili oboroženi vsak s pestjo rdeče paprike. Ko je padlo drevo, se je zaglano krdelo lovcev s papriko proti preplašenemu samcu ter samici in jima pognalo bogznaj koliko skeleče paprike v oči. Ker sta bili živali ob vid, je bila njuna sprava v kletki prav enostavna. Mladič je obležal pri padcu drevesa pod vejami mrtev. Zver sta bila prava orjaka in roke vsakega so bile trikrat tako dolge kakor človekove. V ujetništvu sta bila mirna, le oči sta si mencele in skraja sploh nista vživala nobene hrane. Po enem tednu jima je prešlo sklenje vsled paprike in tedaj sta že tudi bila na krovu parnika v kletkah.

Lovec je javil iz Indijskega morja v francosko luko Marseille, da pripelje dva največja orang-utana in naj bodo pravočasno obveščeni o njegovem prihodu vsi ravnatelji večjih živalskih vrtov.

Prodeja družine.

Na ladji sta se udali opici kmalu v usodo ujetništva in pričeli uživati hrano. Ko je došel parnik v Marseille, so že čakale tamkaj na opičjo izrednost množice radovednežev in seve tudi z denarjem založeni ravnatelji.

Lovec je izkupil veliko v francoskem mestu na vstopnini, povrhu mu je izplačal še ravnatelj pariškega Jardin a'Acclamation vrta 50.000 zlatih funtov za obe opici. V prvotnih bambusovih kletkah sta bili prepeljani živali iz pristanišča v pariški vrt, kjer so jima bili pripravili udobnejše bivališče. Ujetnika so spravili v novi kletki le na ta način,

da so jima stari kletki odprli, v novi nasuli najboljšega mikavnega živeža, a v starih ju pustili štiri dni brez vsake hrane. Šele glad je izsilil preselitev. Pa tudi v novi udobni kletki je podlegla samica po 8 tednih pljučnici in kmalu za njo je poginil samec od žalosti ter osamelosti. Pariški živalski vrt se je ponahal le kratko časa z opičjo posebnostjo in utrpel vsled nagle smrti občutno škodo.

*

Sv. Jurij v Slov. gor. Dne 17. septembra t. l. smo pokopali tukaj 42 letnega uglednega župana v Zilah, g. Karla Wella, ki je bil mož bolečin in potrpežljivosti. V svetovni vojni je bil izgubil nogo, nekako pred dvema letoma ga je po eni strani še zadela kap. Tako je počasi ves izčrpan podlegel smrti. Bila ga je sama ljubeznjivost. Pri njegovi hiši, kjer še gospodari njegova ljubeznjiva mamica, je vsak siromak našel streho in uteho. Spremljali so ga na njegovi zadnji poti okoliški župani, šentlenarški orožniki, sorodniki, sosede in prijatelji od blizu in daleč. Zbrana je bila velika množica. Pogreb je vodil domači g. župnik ob asistenci anovskega g. župnika ter bogoslovca g. Miheliča. Domači pevci so mu ob odprtem grobu zapeli dve žalostinki. Ob težki izgubi ljubljene sina, oziroma brata, naše srčno sožalje! Na sedmini se je nabralo za moriborsko bogoslovje 108 Din.

Reče. Naši bratje sv. Florijana, to je naše gasilno društvo je v nedeljo, dne 20. septembra tega leta pod vodstvom svojega neumorno delavnega načelnika g. Al. Faleža praznovalo 45 letnico svojega obstoja. Smo torej sicer 15 let za Mariborčani, pa vendar za njimi prvi v okolici, kar je zasluga nepozabnega nam takratnega g. nadučitelja Paulseka. Časten mu spomin! V graščinski kapeli je bila slovesna služba božja, pri kateri je petje na koru oskrbelo domače pevsko društvo »Orač«. Po

vasi je bilo ves dan zelo živahno in veselo razpoloženje. Na mnoga leta!

Sv. Bolhenk pri Sredšču ob Dravi. Ker so se v mnogih krajih naše banovine že prav uspešno uveljavile kmetsko-nadaljevalne šole za odraslo mladino, saj je teh šol v Sloveniji že okoli sto, se je nedavno tudi pri nas ustanovila taka zimska kmetška šola pod vodstvom našega g. šolskega upravitelja. Namen te šole je poglobiti kmetško splošno izobrazbo na gospodarsko-praktični podlagi v tistih strokah, ki so življenske važnosti v domačem gospodarstvu ožjega šolskega okoliša. Stalen pouk bodo oskrbovali: šolski upravitelj g. A. Žerjav, veleposestnika Košar in Breznik ter župnik Molan, po potrebi pa še posamezni strokovnjaki v srezu. Šola se bo vršila v zimskih mesecih (od novembra do marca) v popoldanskih, oziroma večernih urah v domači šoli. V kmetško šolo se lahko vpišejo kmetjski in viničarski fantje od 16. leta naprej. Ves pouk bo brezplačen in tečajnikom bo na razpolago za dopolnitev izobrazbe še domača gospodarska knjižnica v šoli. Poleg kr. banske uprave so tudi domače občine in denarni zavodi obljubili primerne prispevke za kritje stroškov te šole, kar javno ugotavljamo z zadovoljstvom. Da se čimprej ugotovi določeno število tečajnikov, se vrši vpisovanje nepreklicno v nedeljo, dne 4. oktobra v dopoldanskih urah v šoli, ki se mu naj odzove čim večje število odrasle mladine.

Šmartno ob Paki. Soboto in nedeljo, to je 12. in 13. septembra je bil za nas dan iznenadenja. Zjutraj nikdo ni pričakoval, da bo v noči med obema dnevnoma toliko povodenj, da bo prekosila lanske dve, ki sta bili zelo veliki, in vse v teku zadnjih 30 let, kakor zatrjujejo tukajšnji posestniki, ki si tu in tam zaznamujejo višino največjih povodenj. V soboto je že popoldne začela Paka nenavadno namočati, v znamenje, da je moralo močno deževati v Saletški dolini in njenem ozadju, kakor je deževalo pri nas. Opoldne je bila povodenj čez in čez. Popoldne pa je lilo pri nas kakor iz škafa in je moralo enako liti v gornjem toku Pake, ker je ta silno narašala ponoči, najhuje okoli pol ure pred polnočjo. Odnosla je v Penku dve brvi, mnogim posestnikom pa proso, otavo, koruzo, buče, hmelovke itd., drugim pa zalila ajdo in pašo, spodkopala drevje in odnesla mnogo zemlje. — Poročali smo že, kako točo smo imeli 21. junija v Velikem vr-

ček Miha je zaplesal na eni nogi in dejal: »Jaz bom pa pripravil žerjavico, in bo se spekel kolač, da bo čez in čez lepo rjav, da bo hrustala mastna skorja — hrsk, hrsk!« Mali Maruš so se zasvetile črne oči. S komoleem je v kraj sunila bratac Miho in zavpila: »Seveda, samo s skorjo se boš mastil! — Ne boš! Jaz bom lomila kolač in ga jedla takole: ham, ham, ham!« in in udarjala je z zobmi ob zobe ter stiskala obe pesti k ustom. Tedaj se je razjezili stari cigan. Prišolil je Maruš ene preko ust, rekoč: »Požrešnost vražja, še zadavila se boš! Bolj počasi žri! Saj vendar vidiš, da nisi samal«

se prepirali! Izpod njega, iz zamlje same: »Nazaj bome dal!« A vse je prekril strašen glas: »Saj je ne boš dal! V pekel s tabo, krivoprisežnik. Na dno pekla!«

Krohotalo se je krog njega, nad njim, pod njim, za njim, ječalo, kričalo, grozilo, ga zasmehovalo, klelo ga, da so se mu v strašni grozi lasje ježili. Valjalo ga je po razorih in ogonih, od vseh strani udarjalo po njem, po glavi, hrbtu, rokah, nogah, kakor bi ga nameravalo resnično na njivi umoriti.

Kako je tisto noč domov prišel, sam ni vedel.

Ko se je drugo jutro iz omamne pijanosti in iz groze pretekla noči zbudil, je preklel njivo, dan, ko jo je prvič pozelel, in dan, ko jo je s krivo prisego pridobil.

Še ves trd od prestanih grozot si je dejal: »Ni druge pomoči, vrnem jo Korenki. Morda bo potem mir!«

A je takoj spet zagledal pred seboj zapreko, ki je ni znal, ne mogel, ne upal premagati in odstraniti: »Krivo si prisegel. Priznaj — pa greš v ječo.«

V onemoglem obupu je stiskal pesti.

»O satan, kako si me prevaril! Kam si me spravil, peklenški zapeljivec!«

In je spet ni vrnil.

In mu je bilo, da se mu prst njive s strašno težo naveša na roke, mu je na poti in ga zadržuje

pri vseh delih in opravilih. Naveša se mu na noge in ga teži na vseh potih. Leži mu na mislih in jih tlači kakor ogromen kamen zelje v kadi. Leži mu na srcu, da si ne more oddehniti, nikoli se ne razveseliti. Z vednim strahom in nemirom ga navdaja, s krvoločno krutostjo ga muči in mori.

Otresti se groznega, okrutnega bremena ni mogel, ker se ni mogel otresti njive. A sovražil jo je z obupnim, pekočim sovraštvom.

IX.

Krivica sveta — krivica Matijeva je bila v nji samo neznačna kapljica — je k Bogu v nebesa vpila.

Pa je Bog rekel: »Ne vstrpim več teh milijonov klicev in tožba. Stopim dol in pogledam, kako je s pravico in krivico na svetu. Ako je resničen le milijonski del teh tožba, udarim svet z vsem svojim srdom. Moram, ako hočem ostati pravičen.«

»Vojske, kuge in lakote — reši nas o Gospod!« so v stoterih in tisočih cerkvah molili tisti čas ljudje. Pa niso vedeli, niso v srcu čutili, kaj govore, kaj prosijo. Usta so molila, srca niso molila. Kolena so v prahu klečala, srca so se v napuhu povzdigovala. V prevzetnosti in mogočnosti so hodila svoja visoka posvetna pota.

(Dalje prihodnjič.)